

Managerial Guidance for Community Learning Center of Bangpla Sub-District in Samut Prakan, Thailand

Irin Rotrak

M.P.A. (Public Administration), Lecturer

Department of Social and Applied Sciences, Faculty of Commerce and Management

Prince of Songkla University, Trang campus

Sarawin Chinnawong

M.P.A. (Organization and Management), Lecturer

Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences

Dhonburi Rajabhat University

Received : August 20, 2018 / **Revised :** October 22, 2018 / **Accepted :** November 5, 2018

Abstract

This research aimed to study and propose the most suitable managerial guidance of community learning center for Bangpla sub - district in Samut Prakan province. Population of this research consisted of teachers both in public schools and Community learning center, leaders of community and people living in 15 villages of Bangpla sub-district, 379 respondents were sampled by stratified sampling technique based on sample size table of Krejcie and Morgan. Questionnaire was employed for data collection to survey the degree of agreement of respondents in managerial guidance proposed by researchers, then, focus group discussion was conducted based on information of this survey. Statistics in this research were percentage, mean, t - test, standard deviation, ANOVA and Scheffe's method.

This research found that respondents had high degree of agreement in proposed managerial guidance and the comments on 4 aspects of the proposed guidance from focus group discussion indicated as followings : 1. Staff. Staffs of learning center should be local people, and should be trained continuously. 2. Budget. Government and local government should provide proper annual budget to support learning center's operation. 3. Device and venue. Learning center should provide adequate devices to support usage demand of clients. 4. Management. Committee should be formed by selected local people to participate in committee. Importantly, this committee should conduct missions of learning center transparently and systematically.

Keywords: Guidance, Management, Community Learning Center, Bangpla Sub - District, Samut Prakan

แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ

ไอริน โรจน์รักษ์

รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), อาจารย์
สาขาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

ศราวิน ชินวงศ์

รป.ม. (องค์การและการจัดการ), อาจารย์
สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วันรับบทความ : 20 สิงหาคม 2561 / วันแก้ไขบทความ : 22 ตุลาคม 2561 /
วันตอบรับบทความ : 5 พฤศจิกายน 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการที่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน และครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะกรรมการชุมชนและประชาชนในตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 15 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 379 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วนและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแยกตามรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ควรให้เจ้าหน้าที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นและมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ด้านงบประมาณ ควรได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและจากท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ด้านวัสดุและอาคารสถานที่ ควรจัดให้เพียงพอต่อการใช้งาน และด้านการบริหารจัดการ ควรเป็นรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชนและมีการแบ่งโครงการการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

คำสำคัญ: แนวทาง, การจัดการ, ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, ตำบลบางปลา, จังหวัดสมุทรปราการ

บทนำ

“การศึกษาเรียนรู้” ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยให้บุคคลมีการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) การรู้จักแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนต้องอาศัยการศึกษาหาความรู้หรือการศึกษาตลอดชีวิต “การศึกษา” (Education) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการมีส่วนร่วมในบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21

ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2558 พบว่าในประเทศไทยมีประชากรร้อยละ 7.21 มีความเป็นอยู่ที่ยากจนและมีรายได้สำหรับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ได้รับการศึกษาหรือมีการศึกษาน้อยและ “การขาดโอกาสทางการศึกษา” (Underprivileged in Education) (Unicef, 2007 ; สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2540) ถือเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลต่อภาวะทางเศรษฐกิจของผู้อยากไร้ในสังคมไทย การให้การศึกษา จึงเป็นอีกกลยุทธ์หลักในการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ซึ่งนอกจากการศึกษาในระบบแล้ว “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน” (Community Learning Center) คืออีกหนึ่งทางเลือกในการสร้างโอกาสด้านการศึกษา รวมทั้งเพิ่มบริการสารสนเทศ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจึงเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ของชุมชนที่นำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในท้องถิ่น เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่างๆ และการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน ก่อให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเองและส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนอย่างยั่งยืน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558)

ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาประเทศและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ดังที่ปรากฏชัดใน “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์” ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทุกกลุ่มวัย โดยการสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ ด้วยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทัน และมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับประเทศ โดยปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Learning Center) หมายถึง สถานที่ที่ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ตลอดจนกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ในชุมชน ที่สนับสนุนให้คนในชุมชนได้ค้นคว้าหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งถือเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการสร้างภูมิปัญญาในท้องถิ่น อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง การเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามรูปแบบที่ตนเองต้องการ สามารถยืดหยุ่นได้ตามโอกาสและสถานการณ์ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของคนไทยอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

และเติมเต็มให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ซึ่งระบุว่า “ให้บุคคลได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิได้รับการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้แล้วแต่กรณี และในมาตรา 8 “การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในกระบวนระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น ยึดถือประเพณีวัฒนธรรมโบราณที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ประเพณีงานประจำปี ศาลเจ้าพ่อพระรามพระลักษมณ์ ศาลเจ้าพ่อเสือ พิธีสงฆ์น้ำเจว็ด ซึ่งเป็นประเพณีท้องถิ่นที่หาได้ยากในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเป็นชุมชนที่มีนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีคณะละครชาตรีและเครื่องดนตรีไทย (เป็พาทย์) มากกว่า 10 คณะ เป็นแหล่งรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย (องค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา, 2560) ซึ่งเป็นเครื่องบ่งบอกว่า ตำบลบางปลาเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีเอกลักษณ์ของตนเองอย่างแท้จริงมาตั้งแต่ดั้งเดิม ทำให้มีศักยภาพมากเพียงพอที่จะทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้ กล่าวคือ สามารถเป็นทั้งที่เก็บรวบรวมความรู้ และศูนย์การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อคงไว้ซึ่งความยั่งยืนของความรู้ นั้น ซึ่งในปัจจุบันการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่มีจัดการศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในท้องถิ่นมาให้บริการ ขาดการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ และยังขาดการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ผลจากการศึกษางานวิจัยนี้

จะสามารถทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และด้านการบริหารจัดการ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนคู่ขนาน (Concurrent or Simultaneous Design) (ชูศรี วงศ์รัตน, 2560) โดยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่เลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source Data) ซึ่งจะเป็นข้อมูลจากเอกสาร คือ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แนวคิดการบริหารและการจัดการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศและต่างประเทศ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจะนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลส่วนที่สอง ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source Data) ซึ่งคณะผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิด มากำหนดเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน และครูในศูนย์

การเรียนรู้ชุมชน กลุ่มที่ 2 คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วย คณะกรรมการชุมชน และกลุ่มที่ 3 คือ ประชาชนในตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 15 หมู่บ้าน จำนวนประมาณ 30,751 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2560)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มแบบสัดส่วน (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาและการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจำนวน 20 คน

3. ขอบเขตตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุและอาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended) และคำถามปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใน 4 ประเด็น คือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามลงพื้นที่ทั้ง 15 หมู่บ้าน และรวบรวมแบบสอบถามได้คืนทั้งสิ้น 400 ฉบับ หลังจากนั้นได้จัดสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน ร่วมประชุมสนทนากลุ่ม โดยนำประเด็นความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการร่วมกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) โดยใช้สถิติการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) (ชัยพร ถนอมศรีเดชชัย, 2561) และส่วนของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้นำผลการประชุมสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 เพศชายจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 อายุมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากรมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.81) ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ควรประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์” ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.96) รองลงมาคือ “เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควรเป็นคนในท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่นเป็นอย่างดี” ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ “เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งได้” ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.88)

ความคิดเห็นด้านงบประมาณ ในภาพรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านเงินเดือน ค่าตอบแทนของบุคลากรที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ (เช่น วิทยากรภายนอก หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เป็นต้น)” ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.91) “รองลงมาคือ งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ควรนำมาใช้ ในด้านการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้” ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ “ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณสำหรับศูนย์การเรียนรู้” ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.89)

ความคิดเห็นด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่เข้าถึงได้สะดวกและสอดคล้องกับสภาพชุมชน” ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.99) “รองลงมาคือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีลานกีฬา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมและห้องพิพิธภัณฑ” ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ “การมีวัสดุครุภัณฑ์ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เพียงพอต่อการใช้สอย” ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.91)

ความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการในภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก ได้แก่

“ศูนย์การเรียนรู้ ควรจัดให้มีวิทยากรภายนอกมาสอนเสริมให้ความรู้ทักษะในด้านต่าง ๆ” ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.95) “รองลงมาคือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน” ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.94) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้มีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ” ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.90)

เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นทั้ง 4 ด้าน เกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสม ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

3. สรุปผลจากการสนทนากลุ่ม

คณะผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนจำนวน 20 ท่าน เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมกับตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร

ที่ประชุมมีความเห็นว่าบุคลากรประจำศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นคนในพื้นที่ เพื่อจะได้เข้าใจบริบททางสังคมและค่านิยมของคนในชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้การให้บริการ การจัดเตรียมความรู้และการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือที่เหมาะสมต่อคนในชุมชนได้ดีกว่าคนนอกพื้นที่และควรให้ราษฎรชาวบ้านผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปให้ความรู้แก่สมาชิกชุมชนผู้สนใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชนสืบต่อไป

3.2 ด้านงบประมาณ

ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐที่เพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการอาจจะใช้งบจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็นงบประมาณสำหรับการจัดตั้งและควรจัดสรรงบประมาณประจำปีด้วย เพื่อใช้ในการบำรุงรักษาและเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยงบประมาณอีกส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการบริจาคของสมาชิกในชุมชน หรือการตั้งกล่องรับบริจาคจากผู้เข้ามาใช้บริการตามจิตศรัทธา

3.3 ด้านวัสดุและอาคารสถานที่

ที่ประชุมมีความเห็นว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่

เป็นผู้สูงอายุที่มักจะมีปัญหาในการเดินทาง เนื่องจากสภาพในพื้นที่ยังคงความเป็นพื้นที่ชนบทอยู่ทำให้การสัญจรค่อนข้างลำบาก ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรคำนึงถึงสถานที่ตั้งที่เดินทางได้สะดวก และหากมีรถบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเดินทางมาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้จะเป็นการดีมาก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสนใจในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ด้านของวัสดุอุปกรณ์ควรมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ควรมีจำนวนที่เหมาะสมกับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ เพราะหากต้องรอรับใช้บริการใช้งานนานอาจสร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้ใช้บริการด้วย อีกทั้งศูนย์การเรียนรู้ควรมีการบริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงภายในศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์ส่วนตัวได้ และควรปลูกฝังให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อที่สมาชิกทุกคนจะได้เกิดความหวงแหนและช่วยกันดูแลรักษาให้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ อีกทั้งยังช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่และบริเวณโดยรอบของศูนย์การเรียนรู้ด้วย

3.4 ด้านการบริหารจัดการ

ที่ประชุมมีความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ โดยให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันของสมาชิกในชุมชนเข้ามานั่งในคณะกรรมการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกันของสมาชิกในชุมชน และเนื่องจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความชำนาญในการบริหารจัดการ ดังนั้น มหาวิทยาลัยที่อยู่ในพื้นที่ควรจัดการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการรวมถึงสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเบื้องต้น มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อทราบสภาพที่แท้จริงที่เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ลักษณะภาพรวมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ

ควรมีลักษณะสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ เนื้อหาของกิจกรรมเน้นอัตลักษณ์ที่สร้างสรรค์ของชุมชนและตอบสนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ โดยในพื้นที่ของตำบลบางปลา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรม เพราะฉะนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ควรจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประมงและเกษตรกรรมที่ประชาชนสามารถนำความรู้ไปใช้ต่อยอดในอาชีพของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ที่ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในมาตรา 4 คือ การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. ความคิดเห็นด้านบุคลากร

บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วยผู้บริหารศูนย์และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ โดยเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ควรเป็นคนในท้องถิ่นและมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของท้องถิ่น เนื่องจากคนในท้องถิ่นจะเข้าใจบริบททางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนเป็นอย่างดี ประกอบกับการมีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่น ทำให้สะดวกแก่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการควรมีทักษะในการสอนและถ่ายทอดความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ได้เป็นอย่างดี และควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ในการพัฒนาชุมชน และควรมีให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในทักษะต่าง ๆ เช่น การเกษตร การประมง การเลี้ยงสัตว์ หรือทักษะในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนและผู้สนใจในภูมิปัญญาชาวบ้าน และทักษะต่าง ๆ นี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรภัทร นวลละเอียต (2553) ที่ศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพื้นบ้านมลายูมุสลิมชุมชนย่านมัสยิด เทศบาลตำบลหนองจิก จังหวัดปัตตานี ว่าควรดำเนินการประสานความร่วมมือ

จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการจัดการด้านต่าง ๆ ของศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน

3. ความคิดเห็นด้านงบประมาณ

ควรมีการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ และต้องมีการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ทั้งงบจัดตั้ง และงบประมาณประจำปี โดยมีการวางแผนการได้มา ของงบประมาณ ว่าส่วนใดได้รับมาจากภาครัฐ ส่วนใดที่สามารถหารายได้ด้วยตนเอง และการทำเรื่องขอของงบประมาณ จากภาครัฐ ศูนย์ฯ จะต้องจัดทำแผนงานและทำโครงการ เพื่อขอของบประมาณในทุก ๆ ปี และนำเสนอต่อหน่วยงาน ที่ให้การสนับสนุน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ ด้วย เช่น เมื่อได้รับงบประมาณมาแล้ว จะต้องดำเนินการ จัดสรรงบประมาณและบริหารการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณที่ได้อาจจะนำไปใช้ใน ค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนของบุคลากร และวิทยากรภายนอก และการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ อีกทั้ง ศูนย์ฯ สามารถที่จะหารายได้ด้วยตนเอง เช่น การจำหน่ายของที่ระลึกในชุมชน การให้เช่าสถานที่ ทำกิจกรรมหรือการตั้งกล่องรับบริจาคจากผู้เข้ามา ใช้ บริการตามจิตศรัทธา เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องมีการควบคุม การใช้งบประมาณให้ถูกต้อง โปร่งใส และก่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ อธิรณภูมิ ยันตพร (2552) ที่ศึกษาการ ดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บางไทร เพื่อวางแผนทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนและใช้เป็นแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่จะ มีขึ้นในอนาคตที่ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากหน่วยงานภาครัฐในสัดส่วนที่เหมาะสม และเปิดโอกาส ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ และยัง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) หมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาที่ภาครัฐ จะต้องระดมทรัพยากรหรือปัจจัยต่าง ๆ มาใช้จัดการศึกษา ให้เพียงพอ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการ ลงทุนเพื่อการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ความคิดเห็นด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่

ต้องสามารถบริหารจัดการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

มีประสิทธิภาพ และใช้วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่มีอยู่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เริ่มตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การจัดหา การแจกจ่าย การบำรุงรักษา และการจำหน่าย เพื่อกำหนดแผนในการบริหารจัดการ มีวัสดุอุปกรณ์ ครบครันและสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของ บุคลากรและผู้ที่ใช้มาใช้บริการได้ เช่น การมีอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตเพียงพอต่อการให้บริการ มีสื่อไว้บริการอย่างหลากหลาย อาคารสถานที่มีสัดส่วน ที่ใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย โดยในพื้นที่ของตำบลบางปลา นั้น ควรให้ความสำคัญกับ ออกแบบสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ ด้วย เนื่องจากผลการวิจัยประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน ตำบลบางปลา มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดของ Huggins and Izushi (2002) ที่ศึกษาการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ การพัฒนาทักษะการใช้อุปกรณ์สารสนเทศที่ประสบความสำเร็จ ในเขตชนบท มุ่งเน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สร้างความเป็นเจ้าของให้กับคนในชุมชน และการให้บริการ ต้องไม่ถูกจำกัดด้วยพื้นที่ตั้ง ความสามารถในการให้บริการ และการสนับสนุนด้านงบประมาณ และยังสอดคล้องกับ มาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของ กระทรวงมหาดไทย (กระทรวงมหาดไทย, 2550) ที่กำหนด ให้จัดสภาพศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และนำเข้ามาใช้บริการ และจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ ไว้บริการอย่างเพียงพอ

5. ความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการ

ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์การ เรียนรู้ โดยให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อกำกับดูแลการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมิ การผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันของสมาชิกในชุมชนเข้ามา นั่งในคณะกรรมการ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและสร้างความรู้สึ กการเป็นเจ้าของร่วมกันของสมาชิกในชุมชน แต่เนื่องจาก สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความชำนาญ ในการบริหารจัดการ ดังนั้น มหาวิทยาลัยที่อยู่ในพื้นที่ ควรจัดการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการให้กับ คณะกรรมการรวมถึงสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อนงค์ ชูชัยมงคล (2554) ที่ศึกษาความต้องการ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในภาพรวมมีความต้องการพัฒนาด้านบริหารจัดการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน เรืองอร่าม (2554) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน และผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างการดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการการทำงาน เป็นปัจจัยหลักที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านโครงสร้างและการบริหารควรจัดตั้งให้มีการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการวาระการดำรงตำแหน่งและจำนวนคณะกรรมการขึ้นอยู่กับข้อตกลงและความพร้อมของชุมชน ทั้งนี้ คณะกรรมการควรเป็นตัวแทนที่หลากหลายจากทุกกลุ่มในชุมชน

1.2 ด้านอาคารสถานที่ควรจัดตั้งในบริเวณที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก อาจมีอาคารเป็นเอกเทศอยู่ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือเป็นพื้นที่โล่งในชุมชนที่สามารถรองรับการจัดกิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรมการบริการสารสนเทศการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตและองค์ความรู้ของชุมชนด้านวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่ ควรมีเพียงพอ

ต่อการสนับสนุนกิจกรรมด้านการฝึกอบรม การฝึกอาชีพ หรือกีฬาและนันทนาการต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชนนั้น ๆ

1.3 ด้านทรัพยากรสารสนเทศควรมีทรัพยากรสารสนเทศและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์

1.4 ด้านบุคลากรประจำศูนย์ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษาออกโรงเรียน การจัดการสารสนเทศและความรู้และการพัฒนาชุมชน รวมทั้งมีทักษะการจัดการ การทำงานเป็นทีม มีจิตบริการ เป็นต้น

1.5 ด้านงบประมาณควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหลายแหล่ง ทั้งจากชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาครัฐ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2.2 การศึกษาปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

2.3 การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวแบบศูนย์เรียนรู้ชุมชนโดยเน้นศึกษาจากความต้องการของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาตัวแบบจากล่างสู่บน (Bottom - up approach)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). คู่มือวิทยากรในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ชุมชนสมบูรณ์แบบ ปี 2559. กรุงเทพฯ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- กระทรวงมหาดไทย. (2550). มาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (อัดสำเนา). กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย
- จิรภัทร นวลละเอียต. (2553). “แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพื้นบ้านมลายูมุสลิมชุมชนย่านมัลลียัดเทศบาลตำบลหนองจิก จังหวัดปัตตานี”. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.

- ชัยพร ถนอมศรีเดชชัย. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการ เทคนิค สำหรับการวิจัยทางการบริหารจัดการภาครัฐ*. กรุงเทพฯ : โฟร์เพช.
- นันทวัน เรืองอร่าม. (2554). “การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนาจอมเทียน”. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12* (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2560). *ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2558*. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติและสิทธิเด็กเอเชียเนืท. (2540). *สรุปผลการ รายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (ฉบับที่ 1) เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อชิรญาณั ยนต์พร. (2552). “การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนบางขุนไทร ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา. (2560). *ข้อมูลสภาพทั่วไป อบต.บางปลา*. สืบค้นจาก <http://bangpla.go.th/>
- อนงค์ ชูชัยมงคล. (2554). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สำนักงาน กศน. จังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 607-610.
- Huggins, R., & Izushi, H. (2002). The digital divide and ICT learning in rural communities : examples of good practice service delivery. *Local Economy*. 17 (2), 111-122.